

Biosfärområde

Kristianstads Vattenrike®

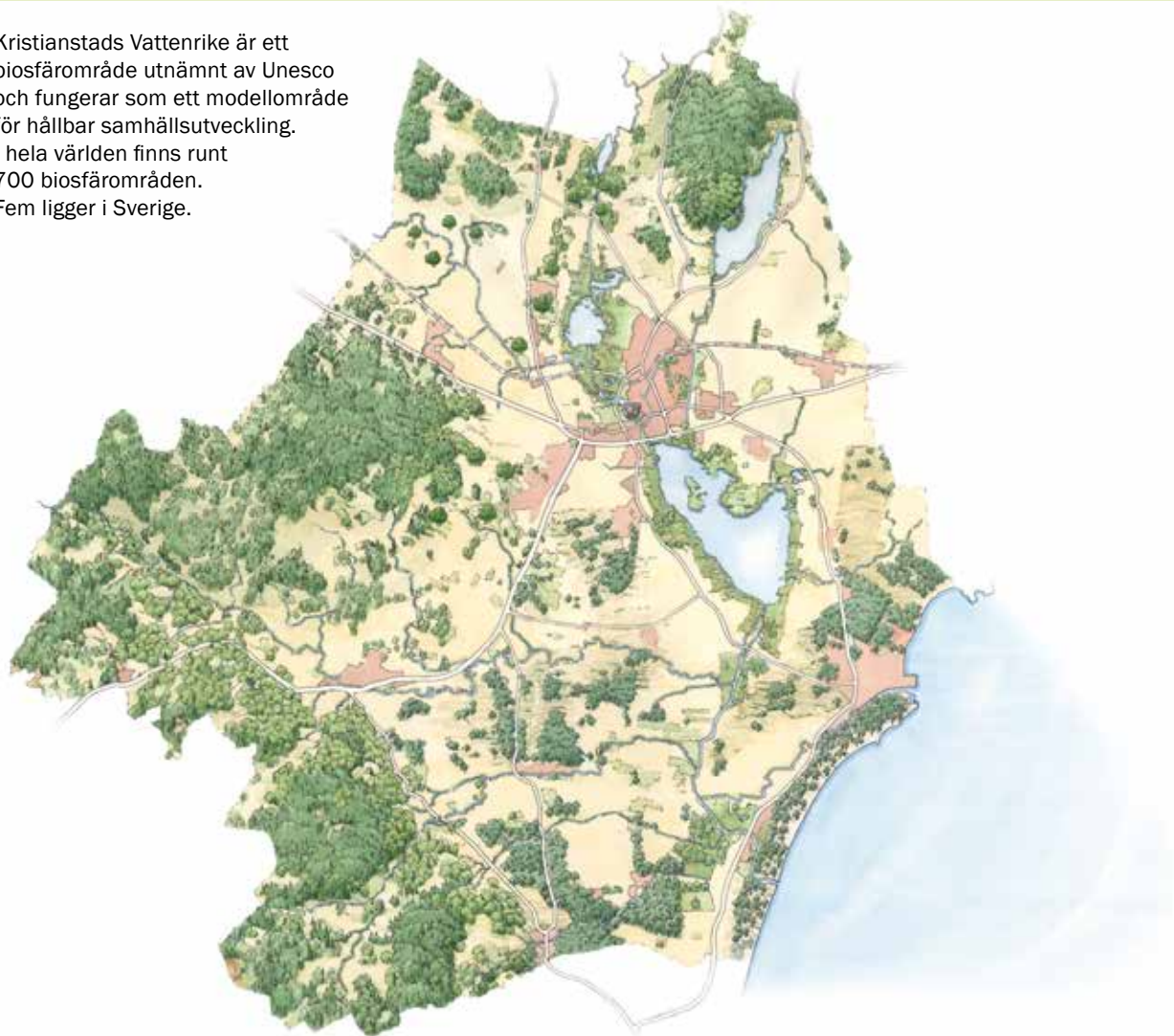

Handlingsprogram 2016-2020

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Kristianstads Vattenrike är ett biosfärområde utnämnt av Unesco och fungerar som ett modellområde för hållbar samhällsutveckling. I hela världen finns runt 700 biosfärområden. Fem ligger i Sverige.

Illustratör: Carina Lindkvist Naturcentrum AB

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike omfattar i stort sett hela Kristianstads kommun. Här finns nästan alla svenska naturtyper i ett landskap som präglats av människan genom tiderna.

Den mäktiga Helge å flyter tvärs igenom landskapet och fångar upp små vattendrag från åsarna och slätten. Här och var buktar den ut i Arslövssjön och Hammarsjön innan den når Hanöbukten. Ån kantas av våtmarker och strandängar. Men Vattenriket är inte bara vått, här finns både lummiga ädellövskogar och torra sandiga odlingsmarker.

Den omväxlande naturen ger många olika miljöer för djur och växter att leva i. Vattenriket är ovanligt artrikt och en riktig hot spot för hotade arter. Området täcker mindre än två promille av Sveriges yta, men på denna lilla plätt lever hela 20 procent av landets hotade arter!

Kristianstads kommun har åtagit sig att verka för att Vattenriket ska vara ett bra hem åt både natur och människor. I olika projekt hjälper biosfärkontoret djur och växter att leva vidare, samtidigt som människor får möjlighet att ta del av naturens nyttor utan att förstöra dem.

För att kunna göra det behöver vi lära mer om landskapet och naturen. En del i arbetet är att ta fram och sprida ny kunskap. Biosfärkontoret inventerar, ger ut rapporter, samarbetar med forskare och håller konferenser.

Tillsammans med föreningar, företag och markägare tas hållbara lösningar fram för att både bevara och nyttja landskapets värden. Vi anlägger våtmarker och rör om i sanden. Många arter och välfungerande ekosystem gör att vi klarar klimatförändringar och andra utmaningar bättre.

Genom att hjälpa människor att uppleva naturen får vi fler med på tåget. Vi har 21 besöksplatser med fågeltorn, stigar och utemuseer. Naturum Vattenriket är kronan på verket med utställning, möteslokal och restaurang. Här berättar vi hur biosfärområdet fungerar och visar vägen ut i Vattenriket.

Vi kallar arbetet för biosfärbete. Glädjande nog ser vi goda resultat! Vid besöksplats Pulken samsas tranor, skådare och lantbrukare. Malen simmar åter i Helge å och uttern fiskar utanför naturum. I dag ses områdets våtmarker inte längre som vattensjuka utan vattenrika. Ett kvitto på en ny attityd till hur vi kan använda naturens resurser!

Vårt uppdrag och handlingsprogrammet

2005 blev Kristianstads Vattenrike godkänt som biosfärområde av FN-organet Unesco. Som biosfärområde är Vattenriket ett internationellt erkänt modellområde för hållbar samhällsutveckling.

Kristianstads kommun har härmed antagit utmaningen att visa hur utveckling och bevarande kan gå hand i hand i praktiken. Biosfärområde Kristianstads Vattenrike är en motor i kommunens hållbarhetsarbete. Vattenriket är dessutom en viktig del i varumärket Kristianstad och en resurs i arbetet med att skapa en attraktiv kommun med en långsiktigt hållbar livsmiljö.

Handlingsprogrammet 2016-2020 beskriver biosfärkontorets fokus för de kommande fem åren. Prioriteringarna justeras efter hand som nya möjligheter dyker upp.

Vårt arbete grundar sig på målen i Unescos biosfärprogram för 2015-25, Kristianstads kommuns strategiska färdplan till 2020 och Naturvårdsverkets riktlinjer för landets naturum.

Bra för natur och människa

Precis som övriga cirka 700 biosfärområden i världen arbetar vi med projekt som går ut på att bevara, utveckla och stödja landskapets värden. I Vattenriket gör vi gör detta under mottot "Bra för natur och människa".

Målen för Unescos biosfärprogram 2015-25 är att:

- bevara biologisk mångfald, restaurera och förstärka ekosystemtjänster, samt främja hållbart nyttjande av naturresurser
- bidra till att skapa välmående, jämställda, hållbara samhällen och ekonomier som utvecklas i harmoni med biosfären
- främja forskning och utbildning om biologisk mångfald och hållbarhet
- stödja planering och anpassning till klimatförändringar och andra globala miljöförändringar

Verktyg i kommunens strategiska färdplan

Kristianstads kommuns färdplan till 2020 betonar vikten av en rik natur och friska ekosystem. Den innehåller delmål om bibehållna och förstärkta ekosystemtjänster, stärkt status för hotade arter och förbättrad vattenstatus i Hanöbukten.

Andra mål är ett rikt friluftsliv som bygger på ett hållbart nyttjande och tillgänglighet, ett hälsosamt åldrande, goda möjligheter till kultur- och fritidsaktiviteter för alla genom hela livet, god hälsa med fokus på barn, unga och personer med utländsk härkomst, tätortsnära natur för boende och säkerställd tillgång till natur för skolan.

Vattenrikets handlingsprogram är ett viktigt verktyg för att nå målen i den strategiska färdplanen. Samtidigt är handlingsprogrammet ett led i att uppfylla de globala hållbarhetsmålen, miljömålen och friluftslivsmålen.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike är ett modellområde som genom lärande, samverkan och delaktighet stärker samspelet mellan människa och natur. Verksamheten väver ihop det lokala med det globala och knyter ihop det förflutna med framtiden.

Verksamheten präglas av **hög kompetens**, ett **gott värde** och engagerad personal. Med stort driv och god gemenskap är Biosfärområde Kristianstads Vattenrike ett **starkt varumärke** och ett internationellt, **inspirerande gott exempel** på en utveckling som är **bra för både natur och människa**.

Naturum – mötesplats och skyltfönster

Naturvårdsverkets riktlinjer för naturum slår fast att de ska vara porten till naturen. Naturum Vattenriket fyller flera funktioner. Det fungerar som mötesplats och skyltfönster för arbetet i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike samtidigt som det visar vägen ut i Vattenriket för besökarna.

Inspirerande goda exempel

Alla biosfärområden ska ha ett biosfärkontor som omsätter Unescos koncept i områdena. Biosfärkontorens arbete leds av en koordinator. På Vattenrikets biosfärkontor arbetar vi utifrån ett landskapsperspektiv i dialog och samverkan med markägare, myndigheter och organisationer. Som stöd för verksamheten finns en samrådsgrupp med representanter från olika intressen i området. Vi fokuserar på tio landskapsteman med höga naturvärden där vi arbetar med projekt som är inspirerande goda exempel.

Dialog och samverkan

Arbetet bygger på bred lokal förankring och ett gott samarbete med aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Några exempel är markägare, brukare, företagare, allmänhet, föreningar, tjänstemän, politiker, skolor, högskolor, universitet, Länsstyrelsen, Region Skåne, Tourism in Skåne, Programkommittén för Biosfärprogrammet Sverige, Svenska Unescorådet, Naturvårdsverket, andra naturum i Sverige, Centrum för naturvägledning, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Havs- och Vattenmyndigheten, departementen, Världsnaturfonden, ArtDatabanken, andra biosfärområden och internationella forskare.

På väg mot en hållbar attityd

Det övergripande långsiktiga målet för Vattenrikets verksamhet är en attitydförändring mot ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Verksamhet bygger på sex kärnvärden: **artrikt**, **kunskapsrikt**, **idérik**, **upplevelserikt**, **glädjerikt**, **Vattenrikt**!

Carina Wettemark
Chef Avdelningen för biosfär och hållbar utveckling,
Koordinator Biosfärområde
Kristianstads Vattenrike

Bevara

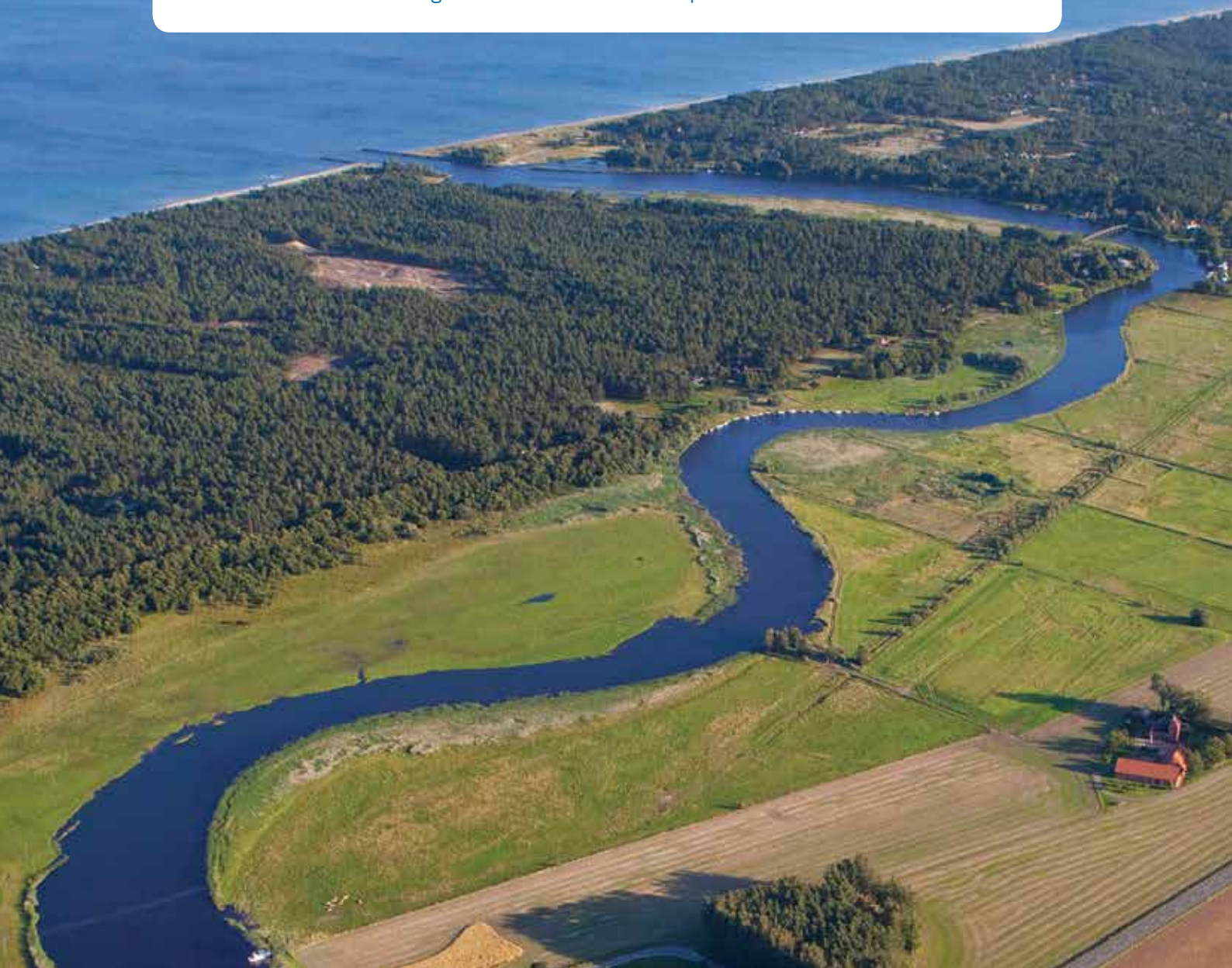
Ett av de viktiga målen i Unescos biosfärprogram 2015-2025 är att biosfärbetet ska bidra till att bevara biologisk mångfald, restaurera och förstärka ekosystemtjänster samt främja ett hållbart nyttjande av våra naturresurser. Kristianstads kommuns strategiska färdplan ligger helt i linje med Unescos mål. Ett av färdplanens mål är friska ekosystem, en rik natur och stärkta ekosystemtjänster.

Kristianstads Vattenrike utgör 2 promille av Sveriges yta. Här lever hela 20 procent av landets hotade arter. I biosfärområdets temaområden ingår de olika naturtyper som tillsammans bildar det artrika landskapet. Artrikedom kräver friska ekosystem och bevarandearbetet omfattar hela landskapet.

Fokus för biosfärkontorets arbete är att förbättra vattenstatusen i Hanöbukten, stärka statusen för hotade arter samt bibehålla och förstärka ekosystemtjänsterna. Arbetet sker på bred front genom nära samarbete med många olika aktörer: föreningar, organisationer, myndigheter, markägare, brukare, allmänhet, lärosäten.

Bevarandearbetet har kommit långt inom våtmarksområdet längs Helge å, vattendragen och de sandiga odlingsmarkerna. Framöver kommer vi att öka insatserna i Hanöbukten, odlingslandskapet och den tätortsnära naturen.

Att samla in och sprida kunskap, utveckla skötselmetoder och skydda områden är viktiga delar. Samverkan och dialog med olika aktörer i landskapet driver arbetet framåt.

Myllrande våtmarker

Våtmarkslandskapet längs Helgeåns nedersta 3,5 mil är unikt. Här finns landets största inlandsstrandängar med bete och slåtter samt stora arealer videstrandsnår och alstrandskogar. Området är viktigt som häcknings- rast- och övervintringsmiljöer för våtmarksfåglar som änder, gäss, tranor och vadare. Här lever dessutom flera ovanliga däggdjur, fiskar, groddjur, insekter och växter. Utter, mal och gullstånds är några exempel.

Sedan Vattenrikets start har ett omfattande arbete skett för att bevara och restaurera strandängarna. Stora arealer har avsatts som naturreservat. Viktigast nu och i framtiden är att förvalta dessa värden i samverkan med Länsstyrelsen, markägare och brukare, att följa upp och när negativa trender uppmärksammas, ta fram kunskap och vidta åtgärder. Ett exempel är vadarfåglarna som minskar i antal. Nu provar man att hålla kvar våröversvämningen på strandängarna och minska antalet predatorer. Häckningsresultatet följs upp för att se om åtgärderna fått effekt.

Från källa till Hanöbukten

Kusten och Hanöbukten har ett stort värde för Kristianstads kommun då dessa lockar tusentals turister, ger fina boendemiljöer, fiske och biologisk mångfald. För att bevara ekosystemtjänster på sikt behöver övergödningen minska och vattenkvaliteten bli bättre. Hur Hanöbukten mår beror till stor del på transporten av närsalter från land till havet. Vattenvårdande åtgärder i Helge å och biflöden gynnar såväl havsmiljön som Vattenrikets höga natur- och kulturvärden.

Därför arbetar biosfärkontoret för en bättre vattenstatus i vattendragen. Detta arbete fortsätter i samarbete med markägare, organisationer, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, länsstyrelsen och Havs- och Vattenmyndigheten. Att anlägga våtmarker minskar näringsläckaget och leder till minskad brunifiering och ökad mångfald i landskapet. För att förbättra livsmiljön för vattenlevande organismer anläggs lekbottnar och fria vandringsvägar och träd planteras längs mindre vattendrag. Ett viktigt arbete är även att öka kunskapen om Hammarsjön och västra Hanöbuktens djur- och växtliv och de ekosystemtjänster som är kopplade hit.

Unika sandiga marker

I Vattenrikets sandmarker finns en unik mångfald av internationell betydelse. De är en viktig del av vår kulturhistoria, ger landskapet karaktär och upplevelsevärden och levererar flera viktiga ekosystemtjänster. Sandens naturvärden finns inte bara i skyddade områden utan mitt ibland oss i odlingslandskap och grönområden, på vägrenar och naturtomter, i tallskogar och på golfbanor. För att bevara och utveckla dessa sandiga naturtyper och deras artrikedom krävs ett målinriktat arbete på flera fronter. Vi fortsätter samla in och förmedla kunskap om sandiga natur- och kulturvärden och använda värdefulla områden på ett sätt som utvecklar mångfalden. Genom att samverka med landskapets aktörer inspirerar vi till hänsyn och rätt skötsel, medverkar till alternativa vägval vid planering och arbetar för skydd av fler områden. Ett exempel är LONA-projektet "I sanden nära dig" där vi inspirerar boende utmed sandkusten att gynna naturvärden på sin egen tomt.

Tätortsnära natur

Naturen i vår närhet har många och viktiga betydelser. Till oss människor levererar den kulturella ekosystemtjänster som avkoppling och natur- och kulturupplevelser. Här finns också en artrikedom som är beroende av skydd och skötsel. Naturum Vattenriket och flera av våra besöksplatser gör den tätortsnära naturen till en viktig arena för att förmedla kunskap och väcka intresse för naturen. Ett av målen framöver är att bidra till bildandet och utvecklingen av tätortsnära naturreservat där naturområdet vid Ekenabben är ett exempel. En vidareutveckling av Åsums fure och Åsumfältet som en tätortsnära värdekärna för både natur och friluftsliv är ett annat fokusområde. I samverkan med olika aktörer kan vi bidra till en fortsatt utveckling av en naturvårdsinriktad och kostnadseffektiv förvaltning och förädling av värdefull natur i våra tätorter.

Naturens nytta i odlingslandskapet

Under de närmaste åren ska biosfärkontoret vidareutveckla verksamheten kopplad till ekosystemtjänster i odlingslandskapet. Genom ökad kunskap och metodutveckling när det gäller förädling av småbiotoper och liknande åtgärder i produktionslandskapet ser vi möjligheter att bidra till en ökad mångfald och tålighet mot miljöförändringar.

Vi hoppas också kunna bidra till att utveckla intressebaserade nätverk mellan olika verksamhetsutövare i de här frågorna. Verksamheten knyter an till ett utvecklingstema "Smaka på Vattenriket" med möjligheter att uppmärksamma och utveckla företagsamhet kopplad till lokal matproduktion och matupplevelser.

Utveckla

Vattenrikets varumärke och internationella nätverk bidrar till samverkan och företagande på ett hållbart sätt i biosfärområdet. Här kan vår verksamhet vara en motor för ekologisk utveckling och turism på naturens villkor.

I målen för Unescos biosfärprogram 2015-25 ingår att verksamheten ska bidra till att skapa välmående, jämställda och hållbara samhällen och ekonomier som utvecklas i harmoni med biosfären samt stödja god planering och anpassning till klimatförändringar.

Vattenrikets arbete med att utveckla naturens värden är ett viktigt verktyg för att nå målen i Kristianstads kommuns färdplan. Med utgångspunkt i färdplanen ska biosfärkontoret vara delaktigt i utvecklingen av långsiktigt hållbara och klimatanpassade boendemiljöer med en artrik närnatur.

Att öka kunskapen och medvetenheten om människans behov av fungerande ekosystemtjänster är en viktig uppgift, liksom att förankra ekosystemtjänster som begrepp i konkreta projekt där vi kan förtydliga hur naturens nyttor kan fungera som en försäkring för en mer hållbar framtid.

Vi ska också utveckla möjligheterna till ett hållbart friluftsliv rikt på naturupplevelser med god tillgänglighet och som stimulerar till fysisk aktivitet, samt utveckla möjligheterna att använda naturen till att uppnå god hälsa och välmående.

Ekosystemtjänster bidrar till välfärd

Tankesättet bakom begreppet ekosystemtjänster, att naturens tjänster är viktiga för människans välfärd, är en naturlig del i biosfärbetet. Vattenrikets varierade landskap ger förutsättningar för många olika ekosystemtjänster. Våtmarkerna jämnar ut flödet i Helgeån, minskar näringsläckaget och skänker oss ett rikt djurliv och friluftsliv. Strandängarna ger bete och foder, skogen timmer, svamp och bär, kusten bidrar med rekreation och havet tar upp koldioxid och ger oss fisk. Det är viktigt att dessa naturens tjänster bibehålls och förstärks.

Inom de närmaste åren kommer vi att arbeta för att öka medvetandet om Vattenrikets ekosystemtjänster. Vi ska verka för att ekosystemtjänsterna identifieras, kartläggs och blir en del i samhällsplaneringen. Dessutom kommer vi att arbeta i projekt som förbättrar förutsättningarna för naturen att leverera ekosystemtjänster.

Må bra i Vattenriket

I ett samhälle med stress och höga sjuktal blir naturen som källa till återhämtning allt viktigare. En del i vårt arbete är att underlätta för boende och besökare att komma ut i Vattenriket. Det gör vi genom att tillgängliggöra och informera om områdets höga natur- och kulturhistoriska värden på naturum Vattenriket och vid våra 21 besöksplatser. I naturum Vattenrikets program finns flera aktiviteter som erbjuder naturupplevelser på många sätt. De närmaste fem åren planerar vi att vidareutveckla Vattenriket som en källa till lugn och avkoppling för att nå en bättre folkhälsa och livskvalitet. Detta ska ske genom att vi är delaktiga i projekt kopplade till gröna rehabilitering och projekt som går ut på att använda naturen som en källa till återhämtning i förebyggande syfte - green care.

Stadsutveckling på ett hållbart sätt

Staden Kristianstad ligger omgärdad av internationellt klassade våtmarker och naturreservat. De som bor i kommunens tätorter har nära till naturen och i många tätorter finns höga naturvärden inne i samhällena, till exempel Åhus blomrika infarter.

Att uppfylla Unescos uppdrag att vara modellområde för hållbar samhällsutveckling innefattar även stadsutvecklingen. Biosfärkontoret fortsätter att vara delaktigt i flera projekt tillsammans med kommunens övriga förvaltningar. Ett sådant är Vilans strandäng där möjligheten att utveckla stadsdelen på ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart sätt belyses. Ett annat är arbetet med Härlövs ängar och backar där områden som tidigare använts för deponi ska miljösäkras och utvecklas för rekreation och naturvärden med en inbjudande entré och utemiljö i anslutning till naturum Vattenriket.

Förebyggande och adaptivt klimatarbete

Kristianstads kommun arbetar med att minska klimatpåverkan och hitta anpassningar för ett förändrat klimat, i linje med fjärde målet i Unescos biosfärprogram. Några satsningar för att minska koldioxidutsläppen framöver är ökad användning av biogas, cyklar, eldrivna fordon och lokalt producerad solceller. Riktad rådgivning ska minska energiförbrukningen inom kommunen. Kristianstad har ett utsatt läge med delar av staden under havsytanivå, återkommande höglöden i Helge å och förväntad höjning av havsytan. Då åns vatten breder ut sig över strandängarna kring staden, jämnas höglödena ut. Biosfärkontoret verkar för att bevara strandängarna och därmed deras ekosystemtjänst som vattenreglerare. Kristianstads kommun arbetar aktivt med att göra staden resilient. Det handlar dels om att bygga vallar och pumpstationer, dels om att ha strategier och beredskap för en snabb återhämtning vid översvämning.

Turism på naturens villkor

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike med naturum lockar 150 000 besökare om året.

Vattenriket är en viktig del i Kristianstads kommuns utveckling som turistdestination och ett verktyg för att uppmuntra hållbar naturturism.

I en destinationsutvecklingsprocess som påbörjades i nordöstra Skåne 2015 är naturturism ett av tre teman som ska stärka tillväxt och lönsamhet i besöksnäringen. Kristianstads Vattenrike är en stark reseanledning till området och skapar förutsättningar för hållbar företagsutveckling. Vandring, cykling, fiske, paddling, guidade turer och andra upplevelser utomhus efterfrågas av besökare både från Sverige och de prioriterade utländska marknaderna.

Vattenrikets besöksplats Pulken är en populär destination med utvecklingspotential. På våren matas de flyttande tranorna för att undvika skador på lantbrukarnas nysådda åkrar.

I fågeltornet intill njuter besökare från när och fjärran av trandansen. Pulken är ett gott exempel på biosfärbete och en bra plats att berätta om det.

Stödja

Ett av målen i Unescos biosfärprogram är att främja forskning och utbildning om biologisk mångfald och hållbarhet. I Biosfärområde Kristianstads Vattenrike pågår ett kontinuerligt arbete med att ta fram och sprida ny kunskap och att uppmuntra till naturupplevelser i området. På naturum får skolbarn kunskap om biologisk mångfald och hållbar samhällsutveckling genom undervisning och biosfärläger.

Högskolan Kristianstad har en viktig roll som forskningsnod i Vattenriket. Forskningsprojekt och examensarbeten är källor till ny kunskap. Resultatet av forskning, inventeringar och provtagningar sprider biosfärkontoret i artiklar på hemsidan, pressmeddelanden, skriftserien Vattenriket i fokus och vid konferenser.

Genom att utbilda biosfärambassadörer och samarbeta med Vattenrikets vänner förankrar vi arbetet med biosfärområdet i bygden. Vännerna samlar också in pengar och stöttar olika projekt i Vattenriket.

I kommunens strategiska färdplan finns mål om ett rikt, hållbart och tillgängligt friluftsliv, ett hälsosamt åldrande, goda möjligheter till kultur- och fritidsaktiviteter för alla genom hela livet och god hälsa med fokus på barn och personer med utländsk härkomst.

Vi bidrar till att nå dessa mål genom att underlätta för allmänheten, elever och forskare att ta del av den värdefulla naturen i Vattenriket. Ett väl fungerande flöde av information, med allt från hemsida och foldrar till vägskyltning och ledmarkering, är viktiga delar i arbetet.

Naturum Vattenriket är en central mötesplats för alla i biosfärområdet. Det är också startpunkten för ett besök i Vattenriket. Här finns 21 besöksplatser med utemuseer, segelskärmar, spångade leder och fågeltorn. Flera av platserna är tillgängliga för barnvagnar och rullstolsburna.

Ta fram ny kunskap

Flera lärosäten, bland andra Högskolan Kristianstad och Stockholms universitet har studerat Biosfärområde Kristianstads Vattenrike i olika forskningsprojekt. Forskningen handlar både om allt från arbetsmetoder och sammanhang som adaptiv samförvaltning, pedagogik och attitydförändringar till ekosystemtjänster och konkreta artstudier som strandängsvadarnas tillbakagång. Biosfärkontoret stöttar forskningen genom att vara delaktiga i studier och möten och förmedla kontakter.

Arbetet med att öka kunskapen om natur- och kulturvärdena i biosfärområdet fortsätter. Här finns en mängd referensytor och provtagningspunkter för miljöövervakning och forskning. Utöver detta initierar biosfärkontoret tillsammans med en rad aktörer övervakning av strandängsfåglar, växtarter, insekter, mal och musslor. Detta viktiga arbete fortsätter de närmaste fem åren.

Sprida ny kunskap

Att sprida ny kunskap är en viktig del i biosfärkontorets arbete. Kunskapen sprids på Vattenrikets hemsida, genom rapporter, möten med olika aktörer, i guidningar, föredrag och på konferenser på naturum.

I skriftserie "Vattenriket i fokus" publiceras rapporter, undersökningar och informationsskrifter. Publikationerna sprids till myndigheter, bibliotek, läroverk, tjänstemän, politiker och finns på Vattenrikets hemsida.

Varje november hålls en forskningskonferens, Biosfär, på naturum Vattenriket. Konferensen är ett samarbete med Högskolan Kristianstad med målet att sprida aktuella forskningsrön med anknytning till Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Bland deltagarna finns forskare, naturentreprenörer, journalister, tjänstemän i kommun och Länsstyrelse och personal från andra biosfärområden. Arbetet med att sprida ny kunskap via en rad olika kanaler fortsätter framöver.

Ringar på vattnet

För att nå framgång i arbetet är den lokala förankringen central. En väg är att utbilda så kallade biosfärambassadörer. Sedan våren 2013 har drygt 200 personer utbildats. Tanken är att ambassadörerna ska hjälpa till att sprida intresse och kunskap om Vattenriket som rekreatiomsområde med varierad natur och tillgängliggjorda besöksplatser och som modellområde för en hållbar samhällsutveckling. Vi fortsätter att engagera kommuninvånarna genom att utbilda biosfärambassadörer.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike har dessutom en vänförening som samlar in pengar och stöttar olika projekt. Samarbetet med Vattenrikets vänner och biosfärambassadörerna är viktigt för biosfärområdets förankring och utveckling.

Digital kommunikation och PR

Biosfärkontoret använder en rad olika digitala informationskanaler: hemsida, facebook, instagram och nyhetsmejl. Här berättar vi om biosfärbetet och tipsar om det som är på gång i Vattenriket och hur besökare och boende kan njuta av naturen på olika sätt. Nyheter om biosfärbetet publiceras på hemsidan och skickas till intresserade som ett samlat nyhetsmejl en gång i kvartalet. Informationsmejl om programaktiviteter på naturum sprids med täta mellanrum hela året. Hemsidan är både ett viktigt kunskapsarkiv och en plattform för aktuella händelser. De närmaste åren ska hemsidan förnyas. Media är en viktig informationskanal. Vi skickar pressmeddelanden och bjuder in till pressträffar för att berätta om vår verksamhet.

Marknadsföring av naturums aktiviteter sker även i form av annonsering i dagspress. När det gäller utställningsteknik använder vi qr-koder som en genväg till information, ljudguider och filmklipp. Detta kommer vi att utveckla – allt för att besökaren ska få information på olika sätt och med olika sinnen.

forts. Stödja

Spännande möten

Lugn av naturen med qigong

Musik i Redet

Naturpedagogik och familjeaktiviteter

Naturvägledning

Naturum - mötesplats och skyltfönster

2010 öppnade naturum Vattenriket som biosfärområdets mötesplats och skyltfönster. Sedan dess har naturum Vattenriket blivit en viktig del i Kristianstads profil. Hit kommer över 100 000 besökare om året från när och fjärran i alla åldrar för att lära sig mer om Vattenrikets unika natur och om arbetet i biosfärområdet. Naturum vänder sig till en bred målgrupp och inträdet är gratis.

Vi arbetar utifrån Naturvårdsverkets riktlinjer med värdeorden tillgängligt, välkomnande och inspirerande. På bottenvåningen finns en utställning och på övre plan en servering. Båda verksamheterna ska genomföras av Vattenrikets värdegrund.

Utställningen är bemannad av kompetenta naturvägledare, som visar vägen ut i Vattenriket och berättar om biosfärområdet. Det finns ett rikt programutbud som är gratis för besökarna samt bokningsbara föredrag och visningar av hög kvalitet. Utställningen ska utvecklas kontinuerligt. Opteryx är särskilt viktig och förnyas vart tredje år med en ny upplevelsefilm. På naturum finns en hörsal med fantastisk utsikt över naturumsjön där uttrar och kungsfiskare syns på vintern. Hörsalen ska användas i biosfärområdets egen verksamhet för föredrag, möten och pedagogiska aktiviteter. När lokalen är ledig kan andra hyra den för möten och föredrag.

Hitta ut i Vattenriket

Att underlätta för boende och besökare att uppleva Vattenriket är en viktig del i biosfärkontorets arbete. Vattenrikets besöksplatser gör området tillgängligt och sprider kunskap om områdets natur och kulturhistoria. Utgångspunkten är naturum som visar vägen ut till hela Vattenriket med utställning, naturvägledare och ett brett utbud aktiviteter. Vid besöksplatserna finns spångade leder, ljudguider och informationskyltar. Fem platser har mer utvecklad information, så kallade utemuseer.

Inom fem år ska Biosfärkontoret göra en översyn av besöksplatserna. Ett nytt utemuseum med fokus på havet invigs 2017. Torsebro och Åbjär är andra områden som kan bli besöksplatser. I samband med översynen ska biosfärkontoret ta fram en ny utflyktsguide till området. Arbetet med att utveckla Vattenrikets besöksplatser sker i nära samarbete med C4 Teknik. Förutom cykling och vandring är ridning och fiske områden som kan utvecklas ytterligare.

Vattenriket för alla

Biosfärkontoret arbetar kontinuerligt för att Vattenrike ska vara tillgängligt för så många som möjligt. De närmaste fem åren har vi ett särskilt fokus på äldre och invandrare.

Idag finns information om Vattenrikets naturvärden och biosfärläget på svenska, engelska och tyska. För att nå nya målgrupper behövs information på fler språk. I projektet Ny i Vattenriket tar vi fram och tillgängliggör detta på hemsidan och på naturum Vattenriket. Arbetet med att tillgängliggöra besöksplatserna för äldre och personer med funktionsnedsättning fortsätter. Ett mål är att den stadsnära Linnérundan ska vara tillgänglig för rullstolar och barnvagnar.

Naturpedagogik i fokus

Ett särskilt viktigt fokusområde för naturum Vattenriket är att erbjuda naturpedagogisk verksamhet för barn och pedagoger. De närmaste åren ska vi utveckla nya metoder för naturpedagogiken, till exempel skapa biosfärklassrum och öka samarbetet med biosfärområdets ekologer.

Det viktiga samarbetet med Högskolan Kristianstads lärarutbildning fortsätter. Varje år ska också ett biosfärläger genomföras. Biosfärläget är ett dagläger som vänder sig till barn i åldern 10-14 år. Under ett par veckor får ett trettiotal deltagare vara ute och att lära sig om naturen och människan genom att uppleva, upptäcka och undersöka Vattenriket.

Handlingsprogram 2016-2020

Det här handlingsprogrammet beskriver fokus för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Vi fortsätter att arbeta med projekt som går ut på att bevara, utveckla och stödja landskapets värden. Arbetet sker i dialog och samverkan med många olika aktörer.

Vattenriket omfattar nästan hela Kristianstads kommun. Här finns i princip alla svenska naturtyper i ett landskap präglad av människan genom tiderna. Området är varierat och artrikt.

Våra insatser sker både i vått och torrt. Vi arbetar med Helge å och dess tillflöden och våtmarksområden, Hanöbukten, unika sandiga marker, tätortsnära natur och hållbar stadsutveckling. Att ta fram och sprida ny kunskap är viktigt, liksom att visa vägen ut i området.

I hela världen finns det omkring 700 biosfärområden. Fem av dem ligger i Sverige. Vattenriket är landets äldsta. 2005 utnämnde Unesco Kristianstads Vattenrike till ett biosfärområde - ett modellområde för hållbar samhälls-utveckling.

Arbetet grundar sig på målen i Unescos biosfärprogram, Kristianstads kommuns strategiska färdplan och Naturvårdsverkets riktlinjer.

2010 öppnade naturum Vattenriket som mötesplats och skyltfönster för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Här får besökarna veta mer om hur biosfärområdet fungerar, om områdets rika natur och tips på aktiviteter och utflyktsmål.

Vattenrikets varierade landskap, den stora artrikedomen och de många ekosystem-tjänsterna är en fantastisk tillgång för Kristianstads kommun. Biosfärområde Kristianstads Vattenrike arbetar för att både dra nytta av och förstärka naturvärdena - under devisen *bra för natur och människa!*

Vattenriket®

Kristianstads
kommun

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Carina Wettemark, koordinator biosfärområdet, chef Avdelningen för biosfär och hållbar utveckling,
tel 044-136486, carina.wettemark@kristianstad.se

Åsa Pearce, informationsansvarig, tel 044-136462, asa.pearce@kristianstad.se

Läs mer om Kristianstads Vattenrike: www.vattenriket.kristianstad.se

Besök Naturum Vattenriket, Naturumsvägen 2, 291 59 Kristianstad, tel 044-13 23 30